

samoupravljanja i drugi društveni činioци iniciraju, podstiču i više koriste rezultate odgovarajućih naučnih i stručnih istraživanja i proučavanja.

4. Savezno veće Skupštine SFRJ ukazuje na potrebu da se što pre izgradi društveni sistem informisanja čiji podaci i obaveštenja imaju veliki značaj za uređivanje prava, sloboda, dužnosti i odgovornosti radnih ljudi građana i za praćenje ostvarivanja i zaštite tih normi u praksi.

Savezno veće Skupštine SFRJ ukazuje i na značajnu ulogu i odgovornost sredstava javnog informisanja u praćenju ostvarivanja i zaštite ustavnih prava, sloboda, dužnosti i odgovornosti radnih ljudi i građana u informisanju javnosti, kao i u razvijanju socijalističke svesti i morala.

II

1. Savezno veće Skupštine SFRJ u okviru svoje redovne aktivnosti:

— pratiće ostvarivanje i zaštitu ustavnih prava, sloboda, dužnosti i odgovornosti radnih ljudi i građana kao i izvršavanje međunarodnih obaveza koje je preuzela Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija;

— preispitaće pojedina rešenja u saveznim zakonima, drugim propisima i opštim aktima iz svog delokruga, radi stvaranja uslova da samoupravno organizovani radni ljudi i građani sami uređuju, ostvaruju, štite i kontrolišu ostvarivanje svojih ustavnih prava, sloboda, dužnosti i odgovornosti. U tom cilju, posebno će razmotriti zakone u kojima su regulisani utvrđivanje i raspoređivanje ukupnog prihoda i dohotka, osnove kreditnog i bankarskog sistema, osnove sistema društvenog planiranja, privređivanje sredstvima za unapređivanje i proširivanje materijalne osnove rada, prava po osnovu minulog rada, mogućnosti pojednostavljenja rešenja u sudskim i upravnim postupcima i daće inicijativu za zaključivanje društvenih dogovora u pojedinim oblastima društvenog života, naročito onih u kojima će se urediti zajednički osnovi i merila za utvrđivanje dela dohotka koji je rezultat izuzetnih pogodnosti, bliži uslovi za organizovanje osnovnih organizacija u određenim delatnostima, zajednički osnovi zaštite i unapređivanja čovekove životne sredine, zajednički osnovi zapošljavanja uopšte, a posebno mladih i invalida rada, kao i zajednički osnovi postupanja sa predstavkama i predlozima radnih ljudi i građana.

2. Savezno veće Skupštine SFRJ predlaže Veću republiku i pokrajina Skupštine SFRJ da i ono predvidi konkretne aktivnosti, radi stvaranja uslova za unapređivanje ostvarivanja i zaštite ustavnih prava, sloboda, dužnosti i odgovornosti radnih ljudi i građana u oblastima u kojima to veće ostvaruje prava i dužnosti Skupštine SFRJ.

3. Savezno veće Skupštine SFRJ obavezuje Savezno izvršno veće da, u ostvarivanju svoje odgovornosti, prilikom obaveštavanja Skupštine SFRJ, podnosi Skupštini SFRJ predloge za otklanjanje nezakonitosti i drugih uočenih nepravilnosti u ostvarivanju i zaštiti ustavnih prava, sloboda, dužnosti i odgovornosti radnih ljudi i građana. Savezno izvršno veće dužno je da utvrdi, u svojim programima, sopstvene aktivnosti kojima se unapređuju ostvarivanje i zaštita ustavnih prava, sloboda, dužnosti i odgovornosti radnih ljudi i građana.

4. Savezno veće Skupštine SFRJ obavezuje savezne organe uprave i savezne organizacije da prilikom obaveštavanja Skupštine SFRJ o pitanjima iz svoje nadležnosti, podnose Skupštini SFRJ inicijative za otklanjanje nezakonitosti i drugih uočenih nepravilnosti u ostvarivanju i zaštiti ustavnih prava, sloboda, dužnosti i odgovornosti radnih ljudi i građana.

5. Savezno veće Skupštine SFRJ smatra da je potrebno da Savezni sud, Savezno javno tužilaštvo, Savezno javno pravobranilaštvo, Savezni društveni pravobranilac samoupravljanja i Savezno veće za prekršaje, prilikom obaveštavanja Skupštine SFRJ o

pitanjima iz svoje nadležnosti, podnose Skupštini SFRJ i predloge za otklanjanje nezakonitosti i drugih uočenih nepravilnosti u ostvarivanju i zaštiti ustavnih prava, sloboda, dužnosti i odgovornosti radnih ljudi i građana.

6. Savezno veće Skupštine SFRJ će razmatrati, u okviru svog delokruga, obaveštenja o stanju i problemima ostvarivanja i zaštite ustavnosti i zakonitosti i mišljenja i predloge za donošenje i izmene zakona i za preduzimanje drugih mera, koje mu podnese Ustavni sud Jugoslavije, radi obezbeđivanja ustavnosti i zakonitosti i zaštite prava samoupravljanja i drugih prava i sloboda građana i samoupravnih organizacija i zajednica, i preduzimaće u tom cilju potrebne mere.

7. Savezno veće Skupštine SFRJ ističe da su organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice, društvene organizacije, udruženja građana i druge organizacije, kojima je Ustavom SFRJ i saveznim zakonom povereno da, u oblasti svoje delatnosti, vrše javna ovlašćenja dužna da obaveštavaju Skupštinu SFRJ, odnosno Savezno izvršno veće, o vršenju poverenih javnih ovlašćenja, naročito u pogledu ostvarivanja i zaštite ustavnih prava, sloboda, dužnosti i odgovornosti radnih ljudi i građana.

8. Savezno veće Skupštine SFRJ obavezuje svoja radna tela i zajednička radna tela veća Skupštine SFRJ da, u okviru svog delokruga, prate ostvarivanje i zaštitu ustavnih prava, sloboda, dužnosti i odgovornosti radnih ljudi i građana.

Savezno veće Skupštine SFRJ obrazovaće posebno radno telo za praćenje sprovođenja ovih zaključaka i za ostvarivanje potrebne saradnje i koordinacije.

Privredna saradnja Jugoslavija — EFTA

Države članice EFTA integracione grupacije (Evropsko udruženje slobodne trgovine) sačinjavaju Austrija, Finska, Norveška, Švedska, zatim Švajcarska, Lihtenštajn, Portugal i Island. Prvih pet navedenih država su visoko industrijalizovane zemlje koje su u velikoj meri upućene na svetsko tržište i koje čine 7 posto svetskog uvoza i 6 posto svetskog izvoza. Jugoslavija sa članicama EFTA ima veoma dobre ekonomske odnose. Sa tri vodeće članice EFTA (Austrija, Švajcarska i Švedska) Jugoslavija održava 90 odsto ukupne trgovine sa zemljama članicama ove integracione grupacije.

U proteklih devet meseci 1983. godine između Jugoslavije i članica EFTA razmenjeno je roba u vrednosti od 942,2 miliona dolara (izvoz i uvoz zajedno) pri čemu je trgovinski deficit na jugoslovenskoj strani prema EFTI bio 272,4 miliona dolara. U istom periodu 1982. godine (9 meseci) izvoz i uvoz između Jugoslavije i 8 država EFTA bio je 903,7 miliona dolara, uz trgovinski deficit na jugoslovenskoj strani od 433,1 milion dolara. Dobrim delom ovaj deficit pokrivan je prihodima od turista iz ovih zemalja kao i od doznaka jugoslovenskih radnika koji su privremeno zaposleni u ovim državama. Sa jugoslovenske strane je ukazivano da su ove dve kategorije nedovoljne za pokrivanje trgovinskog, odnosno platnog deficita i da bi trebalo nastojati da se po svaku cenu poveća jugoslovenski izvoz na ova tržišta.

U proteklih devet meseci ove godine, u odnosu na 9 meseci prošle, došlo je do smanjenja visine

trgovinskog deficita Jugoslavije prema zemljama EFTA. Ova tržišta su veoma dobro organizovana i ona traže jugoslovensku robu. Radi neposredne blizine austrijskog kao i švajcarskog tržišta, jugoslovenska roba, posebno industrijski proizvodi skuplje izrade mogli bi da nađu više prostora kod plasmana. U ovoj godini, za 9 meseci naša pokrivenost izvoza uvozom bila je 55,1% što je znatno bolje nego prošle godine. Sada je potrebno uložiti maksimalne napore i do kraja ove godine sa svim državama članicama EFTA integracione grupacije povećati obim izvoza, uz racionalno smanjenje uvoza, posebno uvoza opreme. Naime, Jugoslavija je u proteklim godinama u zemljama — članicama EEZ, zatim u EFTA državama, kao i u SAD, u Japanu i SSSR — kupovala opreme u vrednosti od preko dve milijarde dolara, što je u ovom trenutku neophodno smanjiti kako bi se već postojeći, veoma značajan fond uvezene opreme, bolje koristio.

Za proteklih 9 meseci 1983. godine robna razmena između Jugoslavije i Austrije je iznosila 447,9 miliona dolara — Finske 15,2 miliona dolara — Norveške 83,4 miliona dolara, — Švedske 141,9 miliona dolara u oba pravca — Švajcarske 241,3 miliona dolara, — Lihtenštajna 4,1 miliona dolara. — Portugala 7,8 miliona dolara i Islanda 0,6 miliona dolara.

U 9 meseci 1983. godine Jugoslavija je imala aktivan robni saldo u robnoj razmeni sa Finskom (0,4 mil. dolara), Norveškom (13,4 miliona dolara) i Lihtenštajnom (0,7 miliona dolara). Negativan je saldo sa Austrijom, Švedskom i Švajcarskom.

U Bergenu, Norveška, 3. juna 1983. godine potpisana je između država — članica EFTA i SFR Jugoslavije *Deklaracija o unapređenju ekonomske saradnje*. U ovoj Deklaraciji data je podrška zemalja članica EFTA jugoslovenskom programu ekonomske stabilizacije. Zemlje članice EFTA razmotriće i mogućnost finansijske podrške razvoju trgovinske, privredne i industrijske saradnje sa SFRJ. Osim robne razmene koja je i najvažniji vid međusobnih ekonomskih odnosa naglašava se da treba više pažnje posvetiti industrijskoj i tehničkoj saradnji kao i zajedničkim ulaganjima kapitala u jugoslovenska proizvodna preduzeća radi zajedničkog izlaska na treća tržišta i tržišta zemalja u razvoju sa kojima Jugoslavija održava veoma dobre političke i ekonomske odnose. Jugoslavija je u saradnji sa zemljama EFTA već imala uspeha u saradnji na trećim tržištima, posebno u zemljama u razvoju.

Hronologija odnosa EEZ — Jugoslavija

Formalno-pravno gledano, veze između EEZ i Jugoslavije hronološki se mogu podijeliti u dvije faze: u prvom periodu (1958—1970) ne postoji ugovorni odnos između dvije strane. Od 1970, veze su institucionalizovane i zasnovane na sporazumima: prvo trgovinskim i nepreferencijalnim (od 1970. i 1973), te od 1980. na sporazumu o saradnji koji je preferencijalnog tipa (tj. povlastice njime date ne proširuju se automatski na treće zemlje-korisnike klauzule najvećeg povlašćenja).

Pored ovih osnovnih sporazuma u ovom periodu zaključuju se i niz sektorskih sporazuma (npr. o tekstilu, naučna saradnja...), a primjetno je povećanje uzajamnih posjeta i kontakata funkcionara na najvišem nivou.

Spomenimo i korišćenje specifičnih instrumenata koji nisu bilateralni sporazumi, ali koji su imali

veliki trgovinski ili politički značaj za produbljivanje veza između EEZ i SFRJ: primjena sistema opštih povlastica od strane EEZ na Jugoslaviju (u 1971) zamijenila je unekoliko nepostojanje preferencijalnog sporazuma. Tzv. »Beogradska deklaracija« (1976) dala je osnov za razvoj saradnje institucionalizovane u »sui generis« sporazumu iz 1980.

1962.

4. XII — poslije jugoslovenske inicijative iz septembra, Savjet ministara EEZ prihvata mogućnost tehničkih razgovora o pitanjima trgovinske razmjene sa Jugoslavijom.

1965.

25—29. I — prvi kontakti između eksperata EEZ i SFRJ;

17—25. V — nastavak razgovora iz januara o razvoju trgovinske razmjene.

1967.

1. II — Komisija EEZ daje preporuku za otvaranje trgovinskih pregovora.

1968.

maj — uspostavljanje stalne misije SFRJ pri EEZ u Briselu;

30. VII — Savjet EEZ utvrđuje mandat za pregovore sa Jugoslavijom;

15. X — zvanični početak pregovora između EEZ i SFRJ za sklapanje trgovinskog sporazuma.

1970.

6. II — završetak pregovora;

19. III — potpisivanje trgovinskog sporazuma u Briselu;

1. V — trgovinski sporazum stupio na snagu (na tri godine).

1971.

7/8. I — prvi sastanak mješovite komisije EEZ—SFRJ predviđene trgovinskim sporazumom (u Beogradu);

maj — Jugoslavija pristupa evropskom programu naučne i tehničke saradnje (»COST«) pokrenutom od strane EEZ;

21. VI — EEZ ustanovljava sistem opštih povlastica za nerazvijene zemlje čiji je korisnik i Jugoslavija.

1972.

10/11. XI — drugi sastanak mješovite komisije posvećen funkcionisanju sporazuma iz 1970;

decembar — predsjednik Komisije EEZ Sicco L. Marscholt posjetio Beograd.

1973.

12. IV — pregovori u cilju potpisivanja novog trgovinskog sporazuma otvoreni;

18. IV — potpisan sporazum o trgovini pamučnim tekstilom (na snazi retroaktivno od 1. I 1973);

26. VI — drugi trgovinski sporazum potpisan (na 5 godina uz automatsko produženje, na snazi od 1. IX 1973).

1974.

5. IV — vanredni sastanak mješovite komisije poslije primjene embarga na uvoz govedeg mesa od strane EEZ;